

Språkstrategi för bildningsavdelningen 2018-2022

I språkstrategin för Pargas stads bildningsavdelning strävar man efter att följa de riktlinjer som lyfts fram i Pargas stads strategi. Av de fem tyngdpunktsområdena i strategin "Kreativ skärgård" passar "individuella tjänster" bäst för bildningsavdelningens språkstrategi. Vid utarbetandet av språkstrategin har man utgått från förslag till åtgärder för utvecklandet av den nationella språkreserven i Finland, som getts ut av en arbetsgrupp under ledning av biträdande rektor Riitta Pyykkö från Turun yliopisto (<http://minedu.fi/sv/flersprakighet>).

Språkstrategin har följande mål:

- Utveckling till kulturell mångfald och språklig medvetenhet
- Utvecklande språkkunskaper: kommunikativa färdigheter
- Kunskaper för språkinläring

Mål ett och två kan tillämpas på hela bildningsavdelningen medan målet som gäller kunskaper för språkinläring gäller närmast utbildningssektorn.

Pargas är en mångspråkig stad där det talas flera språk. Inom småbarnspedagogiken och den grundläggande utbildningen finns det barn och unga som har t.ex. arabiska, engelska, tyska, estniska eller ryska som hemspråk. I och med den brokiga språkliga bakgrunden kan man med fördel tala om Pargas som en flerspråkig stad.

Bildningsavdelningen i Pargas vill jobba för flerspråkighet och språklig jämlikhet bland invånarna i alla åldrar, uppmuntrar till samarbete mellan olika språk- och kulturella grupper samt strävar efter kulturell och utbildningsmässig mångfald. I Pargas uppmuntrar man till levande tvåspråkighet och ser kunskaper i båda inhemska språken som en resurs. I Pargas betonas att även ringa språkkunskaper är värdefulla. På 2020-talet ska barn och ungdomar ända från och med småbarnspedagogiken fostras till flexibel mångfald vid användningen av främmande språk och flerspråkighet vid sidan av de inhemska språken. På detta sätt garanteras alla en mångsidig språkstig, i hela staden, på bred front.

Enligt nutida uppfattning inom språkfostran är vi alla mångspråkiga, vilket gör att det är viktigt att språkkunskaper och -färdigheter blir mångsidigare. En språklig tolerans uppmuntrar att använda även ringa språkkunskaper och agera utanför bekvämlighetszonen. Språket ses allt mer som port till olika kulturer. Språkbruket är olika vid olika tillfällen: i inläringssituationer, på arbetsplatser och under fritid används språk på olika sätt.

BILDNINGSAVDELNINGEN • SIVISTYSOSASTO

Utbildning och pedagogik

Enligt 10 § i lagen om grundläggande utbildning är skolans undervisningsspråk antingen finska eller svenska. Enligt lagen kan en del av undervisningen meddelas på något annat språk än elevens egna språk, om detta inte äventyrar elevens möjligheter att följa undervisningen. De nationella grunderna för läroplanen för förskoleundervisning och grundläggande utbildning (Utbildningsstyrelsen 2014a, 91 - 95; Utbildningsstyrelsen 2014b 32 - 34) ger anvisningar för hur undervisning på två språk kan ordnas. Mindre omfattande undervisning inom småbarnspedagogik, förskolan och grundläggande utbildning på två språk kan vara språkberikad verksamhet eller utbildning. Språkberikad verksamhet och utbildning ska vara målinriktad, regelbunden och planerad.

Inom småbarnspedagogik och undervisning i Pargas följer man riktlinjer för mindre omfattande tvåspråkig undervisning, vilket betyder att andelen undervisning på det andra språket är mindre än 25 %. Man strävar efter att främja språklig medvetenhet och tvåspråkighet hos barn och elever speciellt genom språkberikad verksamhet och undervisning. Även om bra kunskaper i modersmålet utgör en viktig grund för språkinläringen, stöder studier i till och med ett främmande språk alla andra studier i främmande språk under skolgångens olika stadier.

För att främja flerspråkighet är det viktigt att även de fysiska inlärningsmiljöerna är uppbyggda så att samarbetet mellan språkgrupperna fungerar. I praktiken innebär detta anpassningsbara, flexibla undervisnings- och inlärningsmiljöer, vilket behöver beaktas när daghem och skolor planeras och byggs.

Småbarnspedagogik

Enligt de nationella läroplanerna för småbarnspedagogik, förskoleundervisning och grundläggande utbildning startar den språkliga utvecklingen vid födseln och fortsätter livet ut. Den flerspråkiga kompetensen utvecklas brett i barns och ungas livsmiljö. I planen för småbarnsfostran för Pargas konstateras att barnens intresse och nyfikenhet för språk, texter och kulturer ska stärkas. Barnen ska erbjudas tillfällen att tillägna sig språken och använda dem på ett aktivt och lekfullt sätt. Inom verksamheten ska man också ta hänsyn till att barnen lever i olika språkliga miljöer och att barnen kan lära sig flera språk samtidigt, till exempel så att språken utvecklas och används på varierande sätt i olika sammanhang. Syftet är att ta tillvara barnens sensitiva period för tidig språkinläring genom att erbjuda barnen en mångsidigare språkpedagogik än i vanliga fall. Målet är att verksamheten i en flerspråkig miljö ska väcka barnets språkliga nyfikenhet och lust att experimentera. Olika kulturer möts också på ett naturligt sätt i den småbarnspedagogiska verksamheten som ordnas på detta sätt. (Planen för småbarnspedagogik i Pargas stad.)

Språkberikad småbarnspedagogik finns inom alla verksamhetsformer på svenska och finska. Beroende på verksamhetsstället kan det handla om t.ex. smågruppsverksamhet kring olika teman, samarbete med annan grupp/verksamhetsställe som t.ex. svensk och finsk vän-grupp/dagis, en del av personalen jobbar på det andra språket, olika evenemang ordnas över "språkgränserna", tvåspråkig verksamhetsgrupp etc. Ett levande samarbete mellan småbarnspedagogikens personal och samarbetet med vårdnadshavare är den bästa garantin för flerspråkighet och växande språkkunskap. De preciserande mål som fastställts för den lokala planen för småbarnspedagogik antecknas i de olika enheternas årsplaner årligen.

Förskoleundervisning

I förskoleundervisning följs den lokala läroplanen för förskoleundervisningen och tyngdpunkten ligger på mångsidig kompetens av "kulturell och kommunikativ kompetens". Av lärområdena förstärker "språkens

rika värld" utveckling av mångsidiga språkliga kunskaper och olika språk blir bekanta genom olika lekar. I den årliga arbetsplanen för förskoleundervisningen beskrivs hur språkstrategin genomförs. I förskoleundervisningen känner man igen och uppskattar mångfalden när det gäller barnets språkliga och kulturella bakgrund och stöder dess kontinuitet. Barnens olika språkresurser berikar lärstigen vilket på sitt eget sätt bidrar till kunskaper i både finska och svenska.

Grundläggande utbildning

Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen ger tydliga riktlinjer för kulturell mångfald, språkmedvetenhet samt språkpedagogik. I grundläggande utbildning realiseras språkpedagogik inte bara genom språkundervisning utan också genom målsättningen "kulturell mångfald och språkmedvetenhet".

Man strävar efter att förstärka flerspråkigheten och kunskaper i båda inhemska språken med hjälp av timfördelningen och klubbverksamhet samt genom att uppmuntra och stöda skolorna att samarbeta målinriktat. I Nagu och Korpo finns skolorna för svensk- och finskspråkig grundläggande utbildning i samma byggnad, vilket främjar och förstärker skolornas gemensamma verksamhetskultur i riktning mot flerspråkighet.

Timfördelningarna avviker från varandra i den svensk- och finskspråkiga undervisningen. På den svenska sidan börjar undervisningen i finska i årskurs ett. I den finska skolan kan man börja läsa svenska som tillvalsämne i årskurs fyra, den gemensamma undervisningen i svenska börjar i årskurs sex. I de finskspråkiga skolorna genomför man tidigareläggningen av svenskundervisningen så att svenskan används som "aktivt" språk och lektioner genomförs med iakttagande av modellen för samundervisning. Tidigareläggning av undervisningen syns inte i timfördelningen.

I årskurserna 1-6 förverkligas undervisning på två språk på ett naturligt sätt som samarbete mellan årskurserna, genom att använda samundervisning som arbetssätt och genom att lärare i olika skolor tillsammans utarbetar material.

Sådana verksamhetsformer som visat sig vara bra i årskurserna 1-6 bör fortsätta i årskurserna 7-9 så att samarbetet mellan ämneslärare och läroämnen utgör ett kontinuum för undervisning på två språk. Fria temadagar och exkursioner förstärker för sin del språklig mångfald i olika inlärningsmiljöer.

I läsårsplanen för grundläggande utbildning beskrivs hur språkstrategin genomförs årligen. Under läsåret genomförs en helhet som förstärker de mål som fastställts för språkstrategin.

På rektorsmöten planeras årligen arbetssätt som främjar språkstrategin.

Andra stadiet

Samarbetet mellan gymnasierna kan utvecklas friare än samarbetet mellan skolorna inom den grundläggande utbildningen. Samarbetet mellan gymnasierna syns både i strukturerna och i verksamhetskulturen.

Enhetliga strukturer säkerställer att kursbrickorna är öppna för studerande i båda gymnasierna och de operativa ramvillkoren för gymnasierna som scheman och arrangemang i anslutning till studentskrivningarna är desamma. Av lärarna förutsätts att de samarbetar över språkgränsen och bekantar sig med arbetssätt och verksamhetskultur i det andra gymnasiet. Tandemkurserna är ett exempel.

Verksamhetskulturerna stärks genom att gymnasierna tillsammans ordna fester, temadagar och andra gemensamma evenemang. På så sätt upprätthåller man det gemensamma kulturarvet och berikar den andra språkgruppens kultur genom att bidra med sin egen (t.ex. genom att inleda traditionen de gamlas dans från den finska sidan till den svenska sidan). Studerandena i gymnasierna uppmuntras till ett friare samarbete mellan studerandekårerna.

I läsårsplanen för gymnasierna beskrivs hur språkstrategin genomförs årligen. Under läsåret genomförs en temahelhet som förstärker de mål som fastställts i språkstrategin.

Att gymnasierna och Kombi samarbetar kring kurser i mindre vanliga språk möjliggör att studerandena fortsättningsvis kan studera t.ex. italienska och spanska på sin egen studieort.

På rektorsmöten planeras årligen arbetssätt som främjar språkstrategin.

Kultur- och fritidstjänster och medborgarinstitut

Kultur- och fritidstjänsterna dvs biblioteket, kulturtjänsterna, ungdomstjänsterna och idrottstjänsterna och medborgarinstitutet, är inte uppdelade enligt språk utan betjänar invånarna på deras modersmål och ordnar program på båda språken. (Förslag till ny lag om kommunernas kulturverksamhet 5§)

Verksamheten kan stöda och bidra till en positiv inställning till språkinlärning och nyfikenhet på kulturskillnader. Inom verksamheten arbetar man också med indirekt språkinlärning dvs. ledare och lärare med andra modersmål.

Verksamheten är tvåspråkig så att deltagarna dels möts på sitt eget språk men språken används också flexibelt och växelvis, t.ex. medborgarinstitutets kurskatalog, ungdomsshowerna och andra evenemang. Viktigt att både stöda den egna kulturidentiteten men också erbjuda möjligheter att bekanta sig med andra språk och den kultur som är förknippad till språket.

